

Varjas Gyula

KIRÁLY LÁSZLÓ: MINDSZENTY ORATÓRIUM SZÁMÍTÓGÉPES MEGJELENÍTÉSÉNEK PROBLEMATIKÁJA

Mielőtt Király László Devictus vincit - Mindszenty-oratórium ötrészes, szólóhangokra, vegyeskarra és szimfonikus zenekarra komponált művének számítógépes leírásának folyamatát ismertetem, röviden bemutatom a zeneszerzőt és a mű megírásának motivációját.

Király László 1954-ben született Zalaegerszegen. Egy életrajzi érdekeség, hogy édesanyám még emlékezett a szerző édesapjára, akit szintén Király Lászlónak hívtak, és rövidebb ideig a 40-es évek elején Kiskunmajsnak lakott. Tehetséges muzsikusnak tartották. Itt ismerte meg későbbi feleségét. (Zárójelben megjegyzem, hogy én is Kiskunmajsnak születtem.)

„A szerző így ír életrajzában édesapjáról: Apámat 1948-ban hívták Zalaegerszegre, miután a katolikus kántor disszidált. Mindszenty irodahelyiségét kapta meg, én már itt születem.”

Mindszenty József 1919 októberétől Zalaegerszegen volt plébános, 1924-től címzetes apát, 1937-ben pápai prelátus lett. 1944. március 15-én szenteltek püspökké.

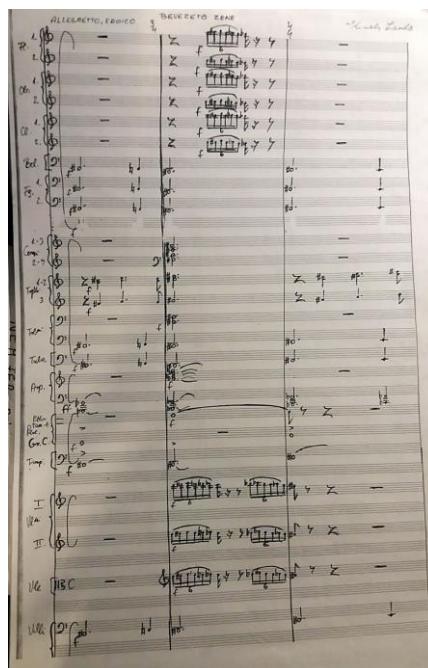
1948-ban Mindszenty József plébániai irodahelyiségét alakították át kántortlakássá. Király László itt lakott gyermekkorában. Zenei tanulmányait (zongora, hegedű, nagybőgő) szülővárosában kezdte; majd 1968 és 1972 között a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában folytatta zeneszerzés és nagybőgő szakon. 1973-tól 1978-ig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés szakán Szervánszky Endre, később Petrovics Emil tanítványa. Maros Rudolfnál és Durkó Zsoltnál kortárs zenei tanulmányokat folytatott; Pongrácz Zoltán irányításával az elektronikus zene területén mélyítette el zeneszerzői tudását. 1975 és 1979 között korrepetitorként dolgozott a Színház- és Filmművészeti Főiskolán. 1980-ban állami ösztöndíjjal a Genti Egyetem (Belgium) elektronikus zenei stúdiójában fejlesztette tudását. 1981-től a Magyar Rádió külsős zenei rendezőjeként és kortárs zenei tárgyú műsorok készítőjeként dolgozott. 1984-től 1993-ig a Nemzeti Filharmonia kortárszenei szaktanácsadója, 1990-ben és 1993-ban ő volt a Korunk Zenéje fesztivál szerkesztője. Zeneszerzői munkásságának elismeréseként 2002-ben Erkel Ferenc-díjat kapott.

Király László Mészáros István irodalomtörténésztől kapott felkérést az oratórium megírására, aki a Magyar Tudományos Akadémia doktora, egy-háztörténeti kutató. Mészáros István a Mindszenty életmű kutatója.

Felkérés a kéziratos zenekari partitúra számítógépes kottaszerkesztésére és a szólamkották elkészítésére

2018. február hónapban kaptam felkérést. Király László kortárs zeneszerző „Devictus vincit” Mindszenty oratórium kéziratos zenekari partitúrájának számítógépbe írására és a szólamkották elkészítésére.

A Korzó Zeneházban nézhettem meg a kéziratos zenekari partitúrát, amely közel 700 oldalas. A kotta számítógépbe írásának a határideje május közepe volt. Láttam, hogy ezt ennyi idő alatt nem tudom megírni, de Szabó Norbert fuvolaművésszel és Kontra Zoltán zongoraművéssel együtt az anyagot három részre osztva elválltuk.

1. ábra.: Király László kézírása

Az első kérdés az volt, hogy úgy kell-e leírni minden, ahogyan a szerző leírta. A kottaíró program a klarinétokat két kereszt előjegyzésben indította, mert leginkább B klarinétot használnak a szimfonikus zenekarok. Aztán kiiderült, hogy a kürtök pedig F kürtök, azokat is a leírás után transzponálni kellett. Majd a szerző világosított fel, hogy a basszusklarinét szólamát violinkulcsban és oktávval feljebb kell leírni, mert a klarinétosok nem szoktak basszus kulcsban olvasni.

A legtöbb nehézséget mégsem ezek jelentették, hanem az, hogy néhány ének szólam nem minden azonos kottasorban volt leírva, ezért a szólamokat elkészítésénél néha eltűnt az énekszólam, helyette valamelyik ütős szólam jelent meg.

Az ütőhangszerekkel is meggyült a bajunk, mert azoknak nincs egységes kottázási szabályuk. A több mint 10 féle ütőhangszert nem lehetett szólamokban megjeleníteni, hiszen egy ütőhangszeres egymás után több féle ütőhang-szeren is játszott, ezért egy tömbbe kellett megjeleníteni az ütőhangszereket. Azt is érzékelte kellett, hogy melyek a hangolt, és melyek a hangolatlan ütőhangszerek.

Bemutatok egy részletet az ütőhangszerek tömbösített leírásáról.

Batteria III/5

Fényes tükrök megredednek

KIRÁLY László

Allegro moderato

Batteria I Batteria II Batteria III

Triangolo Silofono Tom-tom
Piatti Silofono
Tam-Tam

B.I B.II B.III

(5) Triangolo f
Piatto
(10) T.T. p

2. ábra. Az ütőhangszerek kottázásának részlete

A kottaírásba bevontam tanszékünk hallgatóit is, akiknek munkájáért köszönettel tartozom. (Annus Nikolett, Bánfi Katinka, Békésné Balázs Edit, Huszár Máté, Takács Ildikó, Harcsa-Pintér Andrea, Babella Nárcisz, Fésüs Ferenc, Tasi Szabina, Ballabás Lilla, Turbucz Benjámin, Göllönt Béla, Kovács-Kuttor Levente). A kottaírásban segített Kohlmann Márta is, aki az ELTE BTK Zenei Tanszékén végzett. A munka így gyorsabban haladt.

A befejezett tételek partitúráját elküldtem a szerzőnek,ő egy napon belül lektorálta, és jelezte, hogy hol kell még javításokat végezni.

3. ábra. A zeneszerző lektorálásának részlete

Fl.1
Fl.2
Ob.1
Ob.2
Cl.1
Cl.2
Bd.
Fg.1
Fg.2
Com.1.
Com.2.
Com.3.
Com.4.
Trp.1.
Trp.2.
Trp.3.
Trib.1.
Trib.2.
Trib.3.
Tuba
Acp.
Tenk. pic.
Tim.
Vln. I.
Vln. II.
Vie
Vcll
Cbs

#112) VIBRATO HANG

4. ábra. A zeneszerző lektorálásának részlete

A narrációt és egyes magyar nyelvű áriák szövegét Polner Zoltán írta. Az előadók: Pataki Ferenc (Narrátor), Paillot Ábel (Gyermek Mindszenty), Szél-pál Szilveszter (Mindszenty József), Kővári Eszter Sára (Égi édesanya), Lac-zák Boglárka (Földi édesanya), Raáb Gábor (Zsoltáros), Makkos Ambrus (Vallatotiszt) voltak. Közreműködött az Aradi Állami Filharmonia Énekkara és a Szegedi Szimfonikus Zenekar. Vezényelt: Gyüdi Sándor.

Szerzőink / Our Authors

Dr. ALTORJAY Tamás PhD was originally an architect, but later he became the opera singer of the National Theatre of Szeged. He finished his music studies at the Music Faculty on University of Szeged. In opera and oratorio performances he sang all over in Hungary and in Europe. He deals with teaching future singers from 2002 in Kecskemét, at the Conservatoire, and later at the University of Szeged as well. He is PHD Candidate at the University of Szeged, in the Institute of Education. His research topic is the effect of different warming-up sessions for the singing voice.

ASZTALOS Andrea drd. received Bachelor's and Master's degrees in Music Education and Choral Conducting from the University of Szeged in Hungary. She is university lecturer on Department of Music Education at University of Szeged. She teaches vocal training and singing at the Kodály Zoltán Hungarian Choir School in Budapest. At present she is PhD candidate at Doctoral School of Education at Eötvös Loránd University. Her research interests include the problems of children's singing voice production; development of children's singing voice quality; development of children's musical abilities. Her research has been published in music education journals. She was presenter in several national and international conferences.

Dr. habil. ASZTALOS Bence DLA studied violin and singing at the Liszt Academy in Budapest, continuing his education in Vienna in K.S. Robert Holl's Lied-class. He has been playing in the Budapest Festival Orchestra since 1994, working with conductors, such as Iván Fischer, Sir George Solti, Charles Dutoit etc. His singing career allowed him to develop close relations with the Deutsche Oper am Rhein and the Hungarian State Opera, where he sang Don Fernando/*Fidelio*, Ariodates/*Xerxes*, Bartolo/*Figaro* etc. In 2010 he was appointed as associate professor at the University of Szeged Department of Music Education, in 2017 at the Eötvös Loránd University Budapest and in 2019 at the Eszterházy Károly University Eger.

Dr. BOROS-KONRÁD Erzsébet PhD opera singer and associate professor at the Partium Christian University from Oradea (Romania), graduated the Conservatoire „Gh. Dima” – Cluj-Napoca. She was awarded a PhD degree by the National University of Music Bucharest in 2008, her PhD thesis is entitled The Vocal Creation of Hungarian Composers from Romania. As vocal soloist of the Hungarian Opera from Cluj-Napoca she sang fames opera

roles, like Fiordiligi, Amelia Grimaldi, Lady Macbeth, Aida, Abigaille, Leonora (Verdi, Beethoven), Angelica, Tosca, Ariadne, Judit, Santuzza, Nedda, as well as solos of vocal-symphonic oeuvres. Since 2008 she has published several books, as *Școala muzicală națională maghiară și compozitorii maghiari din România*. Editura Infodata, Cluj, 2008, *Formatan Egyetemi jegyzet*. Editura Universității din Oradea, 2010 and articles, in addition to participating at various conferences and conventions and has been coordinator of undergraduate and Master's thesis.

Dr. COCA Gabriela PhD is a musicologist, vice-dean and associate professor of the Babeș-Bolyai University Cluj-Napoca, Faculty of Reformed Theology, Reformed Theology and Musical Pedagogy Department (she teaches musical forms, harmony, counterpoint, and the evolution and the development of the musical genres and forms). She read the musicology (degree and Masters of Arts) at the Academy of Music "Gh. Dima" of Cluj-Napoca, where she was awarded a PhD in musicology, in the year 2000 with the thesis: The Architectonic Conception of the Sonorous Process in the Musical Work *<Lohengrin>* of Richard Wagner with the coordination of University Professor Eduard Terényi PhD. As a representative work one comes across the following volumes: *<Lohengrin>* of Richard Wagner, the Architectonic Conception, Ed. MediaMusica, Cluj-Napoca, 2006; The Interference of the Arts vol. I, The Dualist Thinking joint author, the main author is University Professor PhD Eduard Terényi, Ed. MediaMusica, Cluj-Napoca, 2007; From Bach to Britten. Applied Musicology - Studies, the author's edition, Cluj-Napoca, 2008; Form and Symbols in "Magnificat", BWV 243, D Major of J. S. Bach, Ed. Cluj University Press, Cluj-Napoca, 2008; Musical Forms - lectures, The authors edition, Cluj-Napoca, 2008, "Ede Terényi – History and Analysis", Ed. Cluj University Press, 2010, Harmony, Counterpoint and Choir Arrangements – Three Supports of Courses - joint author, the main author is University Professor PhD Eduard Terényi, Ed. MediaMusica, 2010.

Dr. DOMBI-KEMÉNY Erzsébet CSc is pianist and teacher at the University of Szeged „Juhász Gyula” Faculty of Education Department of Music. She teaches piano, music history, music literature, contemporary music, basics of music, the nature in music. Her research fields are: the investigation of musical ability, history of the University of Szeged „Juhász Gyula” Faculty of Education Department of Music. Ms. Dombi-Kemény is participator of international conferences, soloist and accompanist of several concerts, editor of publications of the Department of Music, and organizer of contemporary music activities in Szeged.

Dr. FEKETE Miklós PhD studied Music Education and Musicology at the “Gheorghe Dima” Academy of Music in Cluj-Napoca, Transylvania (2000-2007). In 2007 he was awarded the first prize for the musicological analyses of some of Rimsky-Korsakov’s orchestral compositions at the Transylvanian Students’ Scientific Conference. He continued his studies in the doctoral school of the same institution (2007-2012), analysing in his thesis the compositions of Liszt in his last 25 years. Between 2005-2009 he taught music theory and piano at the “Augustin Bena” Music School in Cluj-Napoca, and also collaborated with the “Báthory István” and “János Zsigmond” High Schools as a music teacher and choir conductor. Since 2009 he holds the position of assistant lecturer at Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca (Faculty of Reformed Theology, Department of Music Pedagogy), teaching Music History, Music Aesthetics, Score Reading, History and Theory of Music Instruments. He is also the choir conductor of the UniCante Choir, Cluj-Napoca. He is involved in musicological analyses and takes part in several musicological symposiums.

Prof. Dr. habil. MACZELKA Noémi DLA graduated from the Budapest Academy of Music „Liszt Ferenc” the class of Ernő Szegedi. She received several prizes on piano-competitions; in Casale Monferrato (Italy) she got a first and an extra prize on the competition “Carlo Soliva”. She gave concerts all across Europe and in the USA, played concertos with orchestra by Mozart, Beethoven, Liszt, Rachmaninoff and Bach. She is university full professor at the University of Szeged „Juhász Gyula” Faculty of Education Department of Music. From 1979 since 2001 she taught at the Conservatoire in Szeged as well. Since 2008 she is visiting professor at the University of Babeş-Bolyai in Cluj (Romania) as well. She is the holder of the DLA- degree in performing art (Doctor of the Liberal Arts).

Dr. PÉTER Éva PhD born in 1965 in Cluj-Napoca, is reader in Babes-Bolyai University, Cluj-Napoca, Faculty of Reformed Theology, Reformed Theology and Musical Pedagogy Department. She completed her education at the Faculty of Music Pedagogy of the „Gheorghe Dima” Music Academy in Cluj-Napoca. At the beginning of her career she worked as a church organist, after which she pursued an academic career. In the present she teaches music theory, teaching methods, church music and organ. Her main domain of research is church music. She intensively studies the history of the church songs, as well as the variations of the songs included in the chorale book of the Hungarian reformed church and the traditional ones. In January 2005 she was awarded a PhD in Music, at the „Gheorghe Dima” Music Academy in Cluj-

Napoca, with a thesis concerning „Community reformed songs in the written and oral tradition of Transylvania”. As a representative work one comes across the following volumes: *Protestant festive hymns*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 1999; *Community reformed songs in the written and oral tradition of Transylvania*, Ed. Cluj University Press, Cluj-Napoca, 2008; *Music Theory*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2009; *Solmization exercises*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2009, *Teaching methods*, - joint author, the main author is University Professor PhD Szenik Ilona, Ed. Cluj University Press, Cluj-Napoca, 2010; *Folk song arrangements in the choral works of Albert Márkos*, Ed. Cluj University Press, Cluj-Napoca, 2012.

Dr. SZABADI Magdolna PhD student was born in Hungary, Szeged, on 31st July, in 1980. She graduated from the University of Szeged, Faculty of Music; Semmelweis Medical University Mental Hygiene Institute in Budapest; University of Pécs, Faculty of Art and from the University of Szeged, Faculty of Gyula Juhász Teacher's Training Collage, Music Department. She is qualified as a piano teacher and as chamber musician; school music teacher; music therapist and mental hygienist. She works for the University of Loránd Eötvös.

Dr. VARJASI Gyula PhD studied solo singing and choir leading at the Liszt Ferenc College of Music Szeged, continuing his education in Zagreb at Mužička Akademija u Zagrebu. In 2013 received PhD degree at Eötvös Loránd University Faculty of Pedagogy and Psychology Doctoral School of Educational Science PhD Program in Educational History (A Comparative Historical Analysis of the Pedagogical Characteristics of College-level Music Teacher Training in Hungary from 1928 until Today). He won international award in Rome (1994) with the choir of the Votive Church of Szeged. With the Lassus Chorus Szeged awarded prizes in international choir competitions. He is head of the Music Department of the University of Szeged „Juhász Gyula” Faculty of Education.

Dr. VARGA Ildikó (Ildikó Rita Anna Varga) PhD is a musicologist, music historian, singer and teacher. Her research fields are: Richard Wagner, Richard Wagner and Hungary, Icelandic music, and the investigation of musical ability. Mrs. Varga regularly gives presentations about music history, performs on recitals and concerts, and participates in many academic projects and exhibitions. Her first book, *Richard Wagner, Hungary and the Hungarians, 1842-1924* was published in 2018 in Hungary.

Dr. VÁRADI Judit PhD is a pianist and associate professor. She obtained a degree as a piano professor, music teacher, choir leader, répétiteur, and cultural manager at the Liszt Ferenc Academy of Music and Eötvös Loránd University. She received her PhD in 2010 at the University of Jyväskylä, Finland. She lectures at the Faculty of Music of the University of Debrecen since 1988. She was vice dean between 2013 and 2017. Since 2016, she is a lecturer at the Partium Christian University in Oradea in concert pedagogy, her main research interest. Since 2015, she is supervisor, lecturer, and head of Hungarian and international research projects at the Doctoral School for Humanities of the University of Debrecen. Since 2000, she is artistic manager for the Faculty of Music of the University of Debrecen and the Foundation for the Art of Future. She is artistic director for the Young Musicians' Summer Academy and Kodály Zoltán World Youth Orchestra. She was awarded the Artisjus Prize in 2010 and the Prize for the Culture of Debrecen in 2019.